

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Katedra výtvarné výchovy

Taána Volná

V. ročník o kombinované studium

Obor: Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

VÝTVARNÝ PROJEKT - ISLAND

Diplomová práce

Vedoucí práce: PaedDr. Taána Teiglová, Ph.D.

OLOMOUC 2012

Prohlá-uji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatn a pouffila pouze prameny uvedené v seznamu literatury.

V Olomouci dne 8. 6. 2012

Podkování:

Děkuji PaedDr. Těm a n. Teiglové, Ph.D. za ochotu, připomínky, cenné rady a pívnivý přístup při vedení mé diplomové práce. A také děkuji všem lidem, které se projektu zúčastnili.

OBSAH

1. ÚVODÍ	6
2. TEORETICKÁ ÁSTÍ	8
2.1. Island (seznámení se zemí)	9
2.2. Projektová metoda	18
2.3. Rámcový vzd lávací programí	23
2.3.1. Vzd lávací obsah vzd lávacího oboru výtvarná výchova	23
2.4. Artefakta	26
2.5. Ak ní tvorba	28
2.5.1. Land art	29
3. PRAKTICKÁ ÁSTÍ	30
3.1. Záznamy z akcí	31
3.1.1. St ípky Islanduí	32
3.1.2. Ohe a Ledí	35
3.1.3. Vodopádí	38
3.1.4. Gejzírí	40
3.1.5. Rackovéí	43
3.1.6. Tkaní prostírání	46
3.1.7. Vikinská lo	49
3.1.8. Islandské zvukyí	52
3.1.9. Tráva lupouí	53
4. ZÁV Rí	55
5. LITERATURA A ZDROJEÍ	56
6. SEZNAM OBRÁZK	59

1. ÚVOD

Toto téma jsem si vybrala především proto, abych dále přiblížila zemi, která je pro mne neznámá. Vzdálená severská země se tak stala pro mě velmi přitažlivá a zajímavá svou kulturou a krásou přírody.

Island jsem sama několikrát navštívila a tato země mě absolutně okouzila svou krajinou a krásou přírody. Island je nádhernou zemí, která Vás uchvátí hned, když přistanete na letišti a vydáte se autem do hlavního města. Nemůžete se vynadávat na lávová pole, která lemují hlavní silnici, na vysoké hory odrážející slunce, který mrazí hory a pohory z posledních tisíciletí. Lidé jsou zde přáteliví a hodní, překvapí Vás jejich povaha a morální zásady. Kdekoliv cokoli můžete nechat, protože Vám to nikdo nevezme, a když něco ztratíte tak to v přírodě najdete tam, kde jste to naposledy položili anebo na nejbližší stanici. Při jednom z pobytů na Islandu jsem byla i se svou 5letou dcerou, která byla nadšená z každého vodopádu, ledovce, oceánu a výhledů stádných ovcí a malých koní. A co teprve termální jezírka a bazény o kterých mluvím dodnes. Proto mě napadla myšlenka realizovat toto téma a uskutečnit projekt ve výtvarné výchově s využitím přírodních krás a tradic Islandu k inspiraci k výtvarným činnostem.

Pro přiblížení této země jsem zvolila formu projektu, která nabízí pro mě velmi příjemnou a zajímavou formu. V teoretické části bude uvedeno rozdělení na několik námětů spojené se zemí Island, její kulturou a přírodou, které mě inspirovaly k práci na vlastním díle. V této části budou také uvedeny techniky, kterými jsem pracovala. Děti se zapojily do poznávání země prostřednictvím výtvarného projektu, který pracuje s jejich představivostí a využívá různé pracovní techniky a materiály ve výtvarné výchově.

Dále bych chtěla popsat projektovou metodu a její přínos ve výtvarné výchově. Děti se na jejím základě mají být spolupřítelnicí daného tématu a výtvarných činností. Stávají se spolupřítelnicí učitele a společně svými nápady a diskuzemi o něm vytvářejí postupy k realizaci výtvarného díla.

Nechtěla bych ani opomenout rámcový vzdělávací program, který je v dnešní době nezbytnou součástí každého učitele. Základní myšlenkou RVP bylo, aby pedagogům byla dána možnost zpracovat do svého TČVP takové metody a formy práce, aby mohly být co nejefektivněji splněny cíle vzdělávacího procesu. Je tedy vhodné a dovoluji si poznamenat, že je výhodné, dát přednost před frontálním vyučováním například skupinové výuce,

kooperativnímu učení, otevřenému využití, projektové metodě, i integrovaným vzdělávacím celkem. Nabídka forem výuky je opravdu široká a záleží na učitelích, jak této možnosti využijí. Myslím si, že právě výtvarná výchova je vhodná k integraci do všech vzdělávacích oblastí.

V další části práce bych chtěla představit Artefaktiku a její přínos do výtvarné výchovy v propojení umění a estetické stránky kultury a přírody. Myslím si, že by měla být součástí výtvarné výchovy, protože učitelé nejen dílo vnímají a tvoří, ale i mluví o něm, jako o zážitcích a pocitech.

V práci bych také chtěla okrajově popsat Aktivní tvorbu a její přínos do výtvarné výchovy. Tento pojem zahrnuje různé umělecké směry, jejichž společným rysem je důraz na kreativitu, myšlení a prožitky. Proto by tedy měla být do výtvarné výchovy zařazena.

V praktické části pak bude Aktivní tvorba také využita v jednom z námětů.

Dnešní moderní a rychlá doba okrádá děti o tyto zážitky a možnosti vyzkoušet si na podobných principech výtvarnou hru s různými materiály. Proto bychom měli děti seznamovat s výtvarným jazykem atraktivní a přístupnou formou. V hodinách výtvarné výchovy tedy musíme využívat techniky, které si děti zatím nemohly vyzkoušet a jsou pro ně nové a zajímavé. Jsou to například práce s textilem, hlínou nebo tisk, otisk, prosakování, zapouštění a jejich kombinace s malbou nebo kresbou. A používat také vše co nám nabízí příroda k vytvoření díla zalíbených na fantazii a kreativitu. Podnětujeme tím v dětech jejich fantazii, nevyřadíme podle striktní naplnění pedagogických cílů. Měli bychom dát dětem prostor pro rozhodnutí. Nechejme je zažít pocit kouzelníka ve své fantazii.

2. TEORETICKÁ ÁST

2.1. Island

ISLAND, zem ohn a ledu.

Island je jedním z posledních míst kde člověk uchvátí nedostupné hory, aktivní sopky a gejzíry. Zafližete zde setkání s potomky Vikingů, nevyzpytatelné počasí a úchvatné přírodní scénérie. Je ostrovem, jenž nemá souše a co do tektonického neklidu a svérázných přírody. Poznejme drsnou a nepřívětivou zemi zvanou **Island**.

Ostrov leží na samém okraji polárního kruhu, usazený v jedné z vulkanicky neaktivních oblastí Země. Přitahuje svými majestátnými ledovci, bublajícími termálními prameny a rozeklanými fjordy.¹

Island je svou rozlohou velký jako Anglie a jeho populace čítá pouhých 310tis. obyvatel, odpovídá tedy stejně velkému množství v jiné zemi. Prvním z návštěvníků ostrova byl Viking, který zde hledal nový domov okolo roku 870 n. l. Po kruté zimě, kdy mu poměly všechny dobytek, vyplhal na vysokou horu a doufal, že najde slibnější místo pro život, ale spatřil jen fjord uzavřený v ledovém sevření, proto zemi pojmenoval Ísland (Ledová země). O několik let později byl však přesto Island úspěšně osídlen.²

Zatímco pobřeží je nyní poměrně hustě zalidněno, vnitrozemí zůstává zcela pusté, jsou zde jen krajiny ledu, neúrodná lávová pole, pustiny pokryté popelem. Největším a hlavním městem je Reykjavík, který čítá zhruba 118tisíc obyvatel. Jedná se o nejseverněji položené hlavní město na světě. Bylo založeno již v roce 874 vikingským osadníkem a bylo pojmenováno Reykjavík což v islandštině znamená *škouřivá zátoka* podle termálních pramenů a gejzírů v jeho okolí.³

Dalším největším městem je pak Akureyri ležící na severním pobřeží. Město je dopravní křižovatkou a komerčním centrem celého severního Islandu. Ostatní města jsou malá jako návesnice a najdete zde většinou jen jednu benzinovou pumpu a u ní obchod, který zahrnuje i místní restauraci. Doprava na Islandu je řízena drsným terénem a nepřívětivými

---

¹ <http://cs.wikipedia.org/wiki/Island>

² KADEKOVÁ, H., *Dějiny Islandu*, Praha: NLN, 2001. ISBN 80-7106-408-4., s. 6-21.

³ LEFFMAN, D., PROCTOR, J., *Island o turistický pro vodce*, Brno: nakladatelství JOTA, s.r.o., 2011. ISBN 978-80-72-17-885-8., s. 34-35.

klimatickými podmínkami. Hlavní typ dopravy je auto. Island nemá žádnou železniční trať ani dálnice, jedinou hlavní silnicí je Ringroad, která se táhne kolem celého ostrova.⁴

Island je usazen na místě, kde se setkávají dvě zemské tektonické desky, které se pomalu od sebe navzájem vzdalují. Důsledkem toho je, že se Island každým rokem o 1 cm rozšiřuje. Typickými jevy jsou zde zemětřesení, země je protkána termálními prameny, posetá vulkány, bublajícími bahenními tokami, bouřlivými parními ventily a nevypovídatelnými sopkami. Na severu se země téměř dotýká severního polárního kruhu.

Země leží v blízkosti centra tlakové níže a přes svou severní polohu má díky teplým vodám Gólfského proudu mírné klima. Mísení teplých a chladných mořských vod má za následek vznik vydatných dešťů. Zima je na jihu mírná s průměrnou teplotou v lednu od 2°C do -1°C. Letní teploty dosahují 15 a více stupňů (ne ovšem ve vysokých polohách).⁵

Prakticky celý ostrov nese stopy po činnosti ledovců. Ledovce pokrývají celkem 11 % rozlohy Islandu. Na Islandu se nachází téměř nejvyšší ledovec na světě. A koliv ledovec Vatnajökull vypadá jako jednoduchá ledovcová nádrž, ve skutečnosti se skládá z několika nezávislých ledových toků umístěných na podledovcových sopečných vrcholech. Sopky překryté ledovou hmotou jsou v každém případě aktivní. Ledovec pokrývá téměř tisíce kilometrů čtverečních, je téměř 15 km široký a až 1 km silný. Na místě, kde ledovec pokrývá zemi a jeho okolí, bylo toto území prohlášeno Vatnajökullským národním parkem.

Nejznámější sopkou na ostrově je bezpochyby Hekla. Ve středověku lidé věřili, že je branou do pekel. Sopka vybuchuje od roku 1970 každých deset let a poslední erupce byla ve dne 26. února 2000, kdy se obyvatelé Reykjavíku vydali do oblasti podívat se na sopečný výbuch. Na svazích Hekly je však potkala sněhová vánice, která jim znemožnila návrat a následovala nejvyšší záchranná operace v dějinách Islandu, kdy muselo být evakuováno přes tisíc lidí. Nakonec si tok lávy vybral jinou cestu než tímto směrem a záchranná akce měla šťastný konec.⁶

---

⁴ LEFFMAN, D., PROCTOR, J., *Island ó turistický pr vodce*, Brno: nakladatelství JOTA, s.r.o., 2011. ISBN 978-80-72-17-885-8., s. 219-226.

⁵ CORNWALLIS, G., SWANEY, D., *Island, Grónsko, Faerské ostrovy*, Praha: Svojk & Co., 2003. ISBN 80-7237-478-8.

⁶ LEFFMAN, D., PROCTOR, J., *Turistický pr vodce - Island*, Brno: nakladatelství JOTA, s.r.o., 2006. ISBN 80-7217-394-4., s. 117-310.

Voda tvoří 2 750 km² státu. V horských oblastech pramení nejvíce zdejšícky napájené ledovci. Patří mezi ně Thjórsá, Hvítá a nejvodnatější Jökulsá á Fjöllum.⁷

Vodní toky se vyznačují množstvím vodopádů zalomených na puklinách a zlomech (Dettifoss, Skógafoss, Gullfoss). Vodopád Gullfoss a Zlatý vodopád uchvátí každého cestovatele. Jedná se o dva kilometry dlouhý kámen zasazený mezi ledovcovými stěnami, do kterých Gullfoss padá.

Typickým rysem krajiny je také množství jezer vytvořených ústími ledovců. Více než polovina jezer vznikla v kráterech sopek a jsou také hrazena lávovými proudy, jako například jezero Mývatn a Komáří jezero.

Vodní plocha jezera Mývatn pokrývá více než 36 čtverečních kilometrů. Jezero leží na západní straně významného tektonického zlomu, v jehož okolí erupce nevytvořily přehrazení místních pramenů pouze jezero samotné, ale také řadu mohutných plochých horských masivů vystupujících dále na jihovýchod a kufely, krátery a zvláště se kroucí lávové splazy, které obklopují jezerní břehy.⁸

Se sopečnou ústí úzce souvisí termální prameny a gejzíry. Nejvíce koncentrace gejzírů je v lokalitě Haukadalur, 50 km od jižního pobřeží. Tato oblast je aktivní již po tisíce let, ale polohy pramenů se mění v závislosti na pohybu geologických spojů. Teploty podzemních vod dosahují teploty až 125 °C a voda na povrchu je pak pár stupňů pod bodem varu. Od místního, tzv. Velkého gejzíru (Stóri gejzír) pochází ono mezinárodně užívané slovo. V současnosti je však tento otec gejzírů, jenž chrlil vodu až do výše 70 m., nyní velmi málo a nepravidelně, hlavní atrakcí oblasti je jeho menší bratr Strokkur - Máselnice, který pravidelně chrlí vodu až do výše 30 metrů. Před výbuchem se povrch jezírka Strokkur na zlomek vteřiny promění v kupoli, kterou během okamžiku protrhne na povrch se deroucí voda.⁹

---

⁷ SUCHARDA, J., *Island autem o pravoce Islandským vnitrozemím*, Třebíč: vydavatelství Akcent, 2009. ISBN 978-80-7268-622-3. s. 98-111.

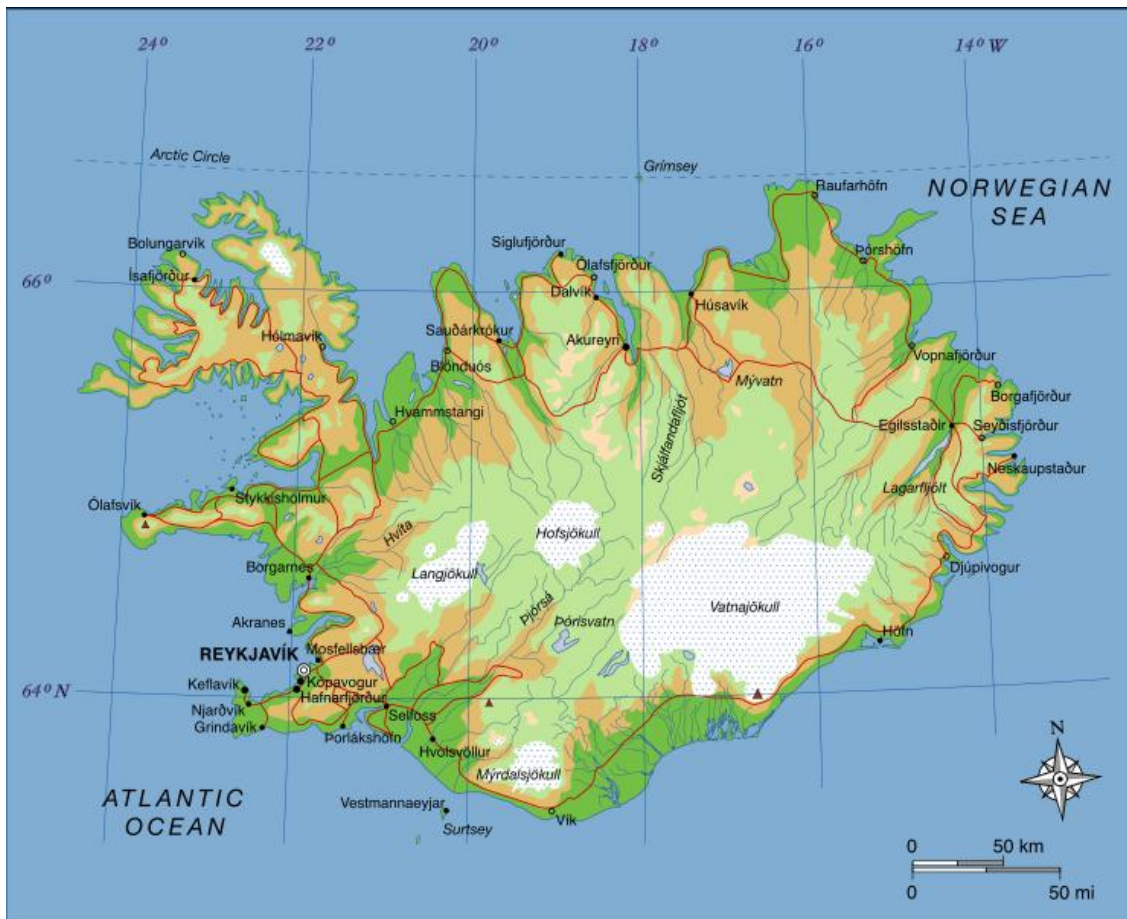
⁸ LEFFMAN, D., PROCTOR, J., *Turistický pravoce - Island*, Brno: nakladatelství JOTA, s.r.o., 2006. ISBN 80-7217-394-4. s. 263-266.

⁹ LEFFMAN, D., PROCTOR, J., *Turistický pravoce - Island*, Brno: nakladatelství JOTA, s.r.o., 2006. ISBN 80-7217-394-4. s. 107-110.

Jednotvárná vegetace neposkytuje dostatek potravy zvířetím, která je druhově velmi chudá. Chybí tu liška polární, na krátech sem občas zabloudí medvěd lední. Nejrozšířenější faunou ostrova jsou bezpochyby ptáci a také ovce. Kolonie papuchalků, racků, alky a chaluhy v pobřežních fjordech patří k vyhledávaným lokalitám. K zajímavostem také patří pozorování velryb na lodích rybářů. Pro toto všechno a mnohé další stojí Island za poznání.

Obr. 1, mapa Evropy s vyznačeným Islandem

Obr. 2, mapa Islandu

Obr. 3, Reykjavík, hlavní m sto Islandu

Obr. 4, Hekla, sopka na jihu Islandu

Obr. 5, Vatnajökull, nejv t-í ledovec, pohled z letadla

Obr. 6, ledovec Vatnajökull

Obr. 7, Jökulsá, jedna z nejnávštěvnějších řek Islandu

Obr. 8, Skógafoss

Obr. 9, Gullfoss

Obr. 10, Mývatn, jezera v kráterech sopek a ohrazena lávovými poli

Obr. 11, Strokkur, termální gejzír

Obr. 12, Termální jezírko

2.2. Projektová metoda

Toto slovo slyšíme v mnoha oblastech i ve školství. Ale někdy nemá s projektem jako v cí takovou nic společného, proto bychom chtěli tuto metodu popřesvědčit a vysvětlit.

Co je to tedy projekt a jaké může být jeho využití ve výchovně vzdělávací oblasti ?

Podle V. Píhody je projekt *školní podnikání , který dává vyučování jednotný cíl a přispívá k jeho účinnosti. Projekt představuje koncentrované úkoly zahrnující organicky směřované učivo z různých předmětů nebo pouze z téhož předmětu.*¹⁰

Projekt nelze brát jen jako výsledek týmové práce, ale jako proces, přes který lze očekávaného výsledku dosáhnout. Každý projekt má svůj konkrétní výstup, kterým skupina prezentuje svou úspěšnou činnost.

Při využití této metody lze vyzdvihnout to, čím se děti stávají spoluúčastní daného tématu, mají vliv na utváření charakteru a celého průběhu vyučovacího procesu, což velmi silně přispívá k jejich motivaci.

Také se dochází ke změně vztahu mezi učitelem a žáky a stávají se z nich partnery. Učitel se staví do role pomocníka, poradce, průvodce a nezúčastněného pozorovatele, který se s žáky podílí na plánování a hodnocení práce.

Pracujeme-li metodou projektu, naše činnost by měla probíhat ve čtyřech fázích a to: plánování, realizace a hodnocení.¹¹

---

¹⁰ PÍHODA, V., *Reformní praxe školní*. Praha: Československá grafická unie, 1936. s.161.

¹¹ SKALKOVÁ, J., *Obecná didaktika*. Praha: ISV nakladatelství, 1999. ISBN 80-85866-33-1.

Fáze v projektu máme ty i, každý z nich lze popsat a konkretizovat takto:

1. fáze o podn t:

Témata a nám ty projekt mohou p icházet jak od flák tak i od u itele. Nejprve je nastolen n jaký problém, který je nutné vy e-ít. V této fázi dochází k p emý-lení o tom co, pro , jak a eho se projekt bude týkat.

2. fáze o plánování:

Plánování se týká celé organizace projektu, jeho délky, formy, výstupu, zdroj informací apod. Je to sice asov náro ná, ale velmi d leflitá ást. D kladné plánování je podstatou úsp -nosti celého projektu. Hned na po átku pracujeme pomocí tzv. brainstormingu¹², p i kterém zapisujeme ve-keré my-lenky a asociace, které nás v souvislosti s tématem napadnou.

3. fáze o realizace

Podstatou této fáze je aktivita d tí, na kterých leflí v tuto chvíli nejt flí úkol a to vyhledat, ut ídit, analyzovat a vyhodnotit získaný materiál. Práce v t-inou probíhá ve skupinách a jejím základem je dobrá kooperace mezi d tmi. P i t chto innostech se asto objeví podtémata, se kterými se p i plánování nepo ítalo, a které poté fláci vhodn zakomponují do svého výstupu. Na míst je zde kreativita, flexibilita, samostatnost a v neposlední ad zodpov dnost v-ech zú astn ých flák .

U ítel v této fázi sleduje, jak skupiny p i práci postupují, má mofnost posoudit a porovnat díl í výsledky a spole n promyslet dal-í postup.

Každý zrealizovaný projekt by m l mít konkrétní podobu výstupu o prezentaci. Ta by shrnula v-echny innosti provád né v pr b hu projektu a vhodným zp sobem je prezentovala nezú astn nému okolí.¹³

---

¹² **Brainstorming** je skupinová technika zam ená na generování co nejvíce nápad na dané téma. Je založena na skupinovém výkonu. Nosnou my-lenkou je p edpoklad, že lidé ve skupin , na základ podn t ostatních, vymyslí více, neřby vymysleli jednotliv .

¹³ VALENTA, J., aj. *Pohledy: projektová metoda ve -kole a za -kolou*. Praha: IPOS ARTAMA, 1993. ISBN 80-7068-066-0. s. 4-16.

Může se jednat o výstavu, videozáznam, fotografie, obraz, knihu, atd. Prezentovat projekt může i například celá třída rodinám, jiným třídám. Skupiny prezentují výsledky své práce, seznamují ostatní s poznatky, které získaly, obhajují své závěry.

4. fáze - hodnocení

Tato fáze má několik částí. Jednou z prvních je sebehodnocení žáků, při kterém popisují, jak při práci postupovali, použité metody, splnění svých cílů. Kriticky posuzují, zda výsledek jejich práce odpovídá úsilí, které mu vynaložili.

Na hodnocení se podílí také učitel, který může jako pozorovatel možnost sledovat individuální postup žáků k práci, ale také činnost skupiny jako celku. Předem musí být stanovena kritéria výsledného hodnocení a učitel by se jich měl držet. Velmi vhodné je ocenit snahu a aktivitu dětí a nezapomenout, že příliš ostrá kritika dětí pro jejich sebeodradí od práce. To by však byla velká škoda, protože projektová metoda je velkým přínosem pro výchovně-vzdělávací proces. Děti mají možnost aplikovat v praxi teoretické poznatky, které získaly v průběhu předchozí výuky.

Rozdělujeme několik typů projektů, já jsem vybrala rozdělení podle Valenty:

ŠPodle potu žáků, kteří se projektu účastní, lze projekty rozdělovat na:

- *individuální*
- *kolektivní: (skupinové, třídní, ročníkové, vícero ročníkové, celo-kolní)*

Podle času, jak dlouho práce na projektu trvá:

- *krátké projekty*
- *dlouhé projekty*¹⁴

---

¹⁴ VALENTA, J., aj. *Pohledy: projektová metoda ve škole a za školou*. Praha: IPOS ARTAMA, 1993. ISBN 80-7068-066-0. s. 4-16.

Podle velikosti:

- *projekty tzv. malé*
- *projekty velké*

Podle míry zachování i propojení vyučovacích předmětů :

- *v rámci jednoho předmětu*
- *v rámci příbuzných předmětů*
- *mimo výuku předmětů vedle nich (zahrnují více předmětů i oblastí poznání)*
- *místo předmětů («likvidace» obvykle i třeba omezená o předmětové struktury)*

Podle koncentrace kolem určité základní sjednocující myšlenky

- *obecné téma*
- *konkrétní podnět*
- *problém*
- *výchovný vzdělávací cíl¹⁵*

Výtvarný projekt je složitým komplexem činností. Dává dětem možnost podívat se na problém z různých stran, přičemž respektuje vkové zvláštnosti, zájmy, rozumové a výtvarné schopnosti dětí. Nabízí dětem možnost volit si výtvarný motiv, zpracovat jeho vyjádření, odkrývá podněty i zajímavé souvislosti, obohacuje dětské výtvarné cílení.

Výtvarné projekty jsou útvary se složitou strukturou úloh a často děležitým myšlenkovým obsahem. Pokoušejí se sledovat více než jednu cestu přiči ztvárnění myšlenky nebo problému a široce využívat volenou problematiku.¹⁶

---

¹⁵ VALENTA, J., aj., *Pohledy: projektová metoda ve škole a za školou*. Praha: IPOS ARTAMA, 1993. ISBN 80-7068-066-0. s. 4-16.

¹⁶ ROESELVÁ, V., *Účty a projekty ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, 1997. ISBN 80-902267-2-8. s.16-49.

Proto se snažíme na projekt dívat z několika stran a e-ít jej. Postupn vzniká složitý obraz, který se snaží dosp t k podstat zvoleného tématu. Nejv t-ím p ínosem projektové metody je zm na my-lení, která p ivádí fláky výtvarného projektu k mnohostrannému pojetí sv ta.

Východiskem pro první výtvarné projekty se stává tematická ada, kterou dále rozvíjejí odbo ující my-lenkové i výtvarné podn ty. Nelze se chopit n kolika velkých flivotních témat, stejn tak se nelze dotknout v-ech motiv , které se vyno ují nad nám tem nebo vycházet z jediného p ístupu k e-ení výtvarného projektu.

Hloubku my-lenek do nám tu vkládá lov k a každé téma vyfladuje specifické pojetí umofl ující p iblíflit se k jeho my-lenkám nebo v nich obsafleným výtvarným problém m.

Jednotlivé jevy, jejich podoby nebo souvislosti nelze jen se adit a popsat. My-lenky je nutné rozvíjet specificky výtvarnými prost edky, spojovat je s proflitkovými aktivitami a p ená-et je do jazyka výtvarného um ní.

Stavbu výtvarného projektu lze p esn vymežit jen obtífln , protofle je závislá na volb tématu a na zp sobu uvaflování u itele. Nej ast j-ím východiskem bývá prosté seznamování se zkoumanou skute ností, s jevem i výtvarným problémem.

Realizace výtvarného projektu musí respektovat mnoho metodických otázek, které se uplat ují v jednotlivých fázích projektu. Z toho vyplývá, fle p íprava výtvarného projektu se vyvíjí podstatn déle nefl p íprava výtvarné ady. U itel musí sestavit kaleidoskop jednotlivých motiv pro v-echny skupiny flák tak, aby obsahoval z etelnou my-lenkovou linii. V jejím duchu volí skladbu látky, která optimáln odpovídá koncepci projektu a sou asn v ku flák , také jejich zájm m, rozumovým moflnostem a výtvarným schopnostem a která je v každé t íd nebo skupin zajímavá.

Výtvarný projekt zaru uje flák m svobodný p ístup k výtvarnému vyjad ování, ukazuje cestu do v t-í hloubky a umofl uje tak p ekonat popisný vztah ke sv tu.¹⁷

---

¹⁷ ROESELVÁ, V., *ady a projekty ve výtvarné výchov* . Praha: Sarah, 1997. ISBN 80-902267-2-8. s. 14-49.

2.3. Rámcový vzdělávací program pro VV

V této kapitole bych chtěla popsat co je to vlastně RVP a jaké jsou jeho cíle ve vyučovacím procesu. Jak je členěný a jaké jsou očekávané výstupy pro daná období a následně uivo pro tato období na prvním stupni základní školy vzhledem k výtvarné výchově.

Rámcový vzdělávací program je soubor kurikulárních dokumentů, které určují závazné rámce vzdělávání pro oblast vzdělávání předškolního, základního a středního.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru výtvarná výchova:

1. stupeň

Očekávané výstupy - 1. období

žák

- rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálního obrazného vyjádření (linie, tvary, objemy, barvy, objekty); porovnává je a třídí na základě odlišností vycházejících z jeho zkušeností, vjemů, zážitků a představ
- v tvorbě projevuje své vlastní tvořivé zkušenosti; uplatňuje v ní tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace
- vyjadřuje rozdíly při vnímání události různými smysly a pro jejich vizuální obrazné vyjádření volí vhodné prostředky
- interpretuje podle svých schopností různá vizuální obrazná vyjádření; odlišné interpretace porovnává se svojí dosavadní zkušeností
- na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálních obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil¹⁸

---

¹⁸ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání : s přílohou upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením, Praha: VÚP, 2006. ISBN 80-87000-02-1. s. 69-71.

O ekávané výstupy - 2. období

flák

- p i vlastních tv r ích ínostech pojmenovává prvky vizuáln obrazného vyjád ení; porovnává je na základ vztah (sv tlostní pom ry, barevné kontrasty, propor ní vztahy a jiné)
- uflívá a kombinuje prvky vizuáln obrazného vyjád ení ve vztahu k celku: v plo-ném vyjád ení linie a barevné plochy; v objemovém vyjád ení modelování a skulpturální postup; v prostorovém vyjád ení uspo ádání prvk ve vztahu k vlastnímu t lu i jako nezávislý model
- p i tvorb vizuáln obrazných vyjád ení se v dom zam uje na projevení vlastních flivotních zku-eností i na tvorbu vyjád ení, která mají komunika ní ú inky pro jeho nejbliží sociální vztahy
- nalézá vhodné prost edky pro vizuáln obrazná vyjád ení vzniklá na základ vztahu zrakového vnímání k vnímání dal-ími smysly; uplat uje je v plo-né, objemové i prostorové tvorb
- osobitost svého vnímání uplat uje v p ístupu k realit , k tvorb a interpretaci vizuáln obrazného vyjád ení; pro vyjád ení nových i neobvyklých pocit a proflitk svobodn volí a kombinuje prost edky (v etn prost edk a postup sou asného výtvarného um ní)
- porovnává r zné interpretace vizuáln obrazného vyjád ení a p ístupuje k nim jako ke zdroji inspirace
- nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuáln obrazných vyjád ení, která samostatn vytvo il, vybral i upravil

U ivo

ROZVÍJENÍ SMYSLOVÉ CITLIVOSTI

prvky vizuáln obrazného vyjád ení - linie, tvary, objemy, sv tlostní a barevné kvality, textury - jejich jednoduché vztahy (podobnost, kontrast, rytmus), jejich kombinace a prom ny v plo-e, objemu a prostoru

uspo ádání objekt do celk - uspo ádání na základ jejich výraznosti, velikosti a vzájemného postavení ve statickém a dynamickém vyjád ení¹⁹

---

¹⁹ *Rámcový vzd lávací program pro základní vzd lávání: s p ílohou upravující vzd lávání flák s lehkým mentálním postífením*, Praha: VÚP, 2006. ISBN 80-87000-02-1. s. 69-71.

reflexe a vztahy zrakového vnímání k vnímání ostatními smysly o vizuální obrazná vyjádření podnět hmatových, sluchových, pohybových, chuťových, čichových a vyjádření vizuálních podnět prostědky vnímatelnými ostatními smysly

smyslové úinky vizuálních obrazných vyjádření - umělecká výtvarná tvorba, fotografie, film, tiskoviny, televize, elektronická média, reklama²⁰

UPLATŇOVÁNÍ SUBJEKTIVITY

prostědky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností - manipulace s objekty, pohyb těla a jeho umístění v prostoru, akční tvar malby a kresby

typy vizuálních obrazných vyjádření - jejich rozlišení, výběr a uplatnění - hračky, objekty, ilustrace textu, volná malba, sochařství, plastika, animovaný film, comics, fotografie, elektronický obraz, reklama

přístupy k vizuálním obrazným vyjádřením - hledisko jejich vnímání (vizuální, haptické, statické, dynamické), hledisko jejich motivace (fantazijní, založené na smyslovém vnímání).

OVĚŘOVÁNÍ KOMUNIKAČNÍCH ÚKŮ

osobní postoj v komunikaci - jeho utváření a ztvárnění; odlišné interpretace vizuálních obrazných vyjádření (samostatně vytvořených a přejatých) v rámci skupin, v nichž se dítě pohybuje; jejich porovnávání s vlastní interpretací

komunikační obsah vizuálních obrazných vyjádření - v komunikaci se spolupřátky, rodinnými příslušníky a v rámci skupin, v nichž se dítě pohybuje (ve kole i mimo kole); vysvětlování výsledků tvorby podle svých schopností a zaměření

proměny komunikačního obsahu - záměry tvorby a proměny obsahu vlastních vizuálních obrazných vyjádření i díla výtvarného umění.²¹

Učitelé jsou v tání zvyklí seznamovat děti s výtvarnými prostědky šklasickými a ověřenými metodami. V tání ukázkou autorova díla a následným šnapodobováním jeho výtvarného rukopisu. Aniž bychom chtěli, tak tím formujeme dětskou představivost a dítě za ně své vytvoření přisobovat přání učitele, protože předpokládá, že chce vidět přesně to, co vidí jako příděl.

---

^{20,23}Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: s přílohou upravující vzdělávání dětí s lehkým mentálním postižením, Praha: VÚP, 2006. ISBN 80-87000-02-1. s. 69-71.

Při švýtvárné komunikaci s dětmi často zapomínáme, že okolní svět nám nabízí mnoho jiných možností, jak dětem ukázat svět švýtvárně mnohem efektivněji a jim bližší cestou.²²

2.4. Artefiletika

Tato část je zaměřena na šartefiletiku, co to je a na vymezení pojmu a seznámení s ní, jako prostředkem k poznání pocitů a zážitků ve spojení s uměleckým dílem. Dále pak zařazení artefiletiky do hodin výtvarné výchovy a její přínosy.

Artefiletika je výchovné pojetí založené a budované zprvu ve výtvarné výchovném oboru, který má v dětech ve školní i mimoškolní výchově uměním více než dvoustoletou tradici a v průběhu dvacátého století si vypracoval i solidní teoretické zázemí.

Artefiletika je reflektivní, tvořivé a zážitkové pojetí vzdělávání a výchovy, které vychází z vizuální kultury nebo jiných expresivních kulturních projevů (dramatických, hudebních, tanečních). Vizuální kulturou zde rozumíme výtvarné umění, vizuální stránky médií a estetické stránky hmotné kultury a přírody.

Cílem artefiletiky je obohacování kulturního kapitálu žáků, rozvíjení jejich sociálních kompetencí a prevence psycho-sociálních selhávání prostřednictvím uměleckých aktivit reflektovaných v žákovské skupině.²³

Výrazový projev v podobě umělecké aktivity poskytuje žákům příležitost k širokému vyjádření jejich vlastních zkušeností, poznatků, přání, citů. Dialog, který se rozvíjí kolem výrazových projevů a nalézá v nich svou motivaci, přináší řadu možností k reflektivnímu poznávání a přemýšlení. Je naším úkolem, aby k dialogu vybízel, podporoval je, a především aby je začlenil do širších kulturních a poznávacích souvislostí. Artefiletické dílo je výsledkem vzájemné spolupráce všech jeho účastníků.²⁴

---

²² SLAVÍKOVÁ, V., SLAVÍK, J., HAZUKOVÁ, H., *Výtvarné vzdělávání: Artefiletika pro předškoláky a mladší školáky*. Praha: Univerzita Karlova v Praze - Pedagogická fakulta, 2000. ISBN 80-7290-016-1.

²³ SLAVÍK, J., *Umění zážitku, zážitky umění: teorie a praxe artefiletiky 1. díl*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2001. ISBN 80-7290-066-8. s. 12-18.

²⁴ SLAVÍK, J., WAWROSZ, P., *Umění zážitku, zážitky umění: teorie a praxe artefiletiky 2. díl*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2004. ISBN 80-7290-130-3. s. 212-283.

V České republice i ve Slovenské republice jsou v současné době nejenom desítky příznivců artefietiky mezi pedagogy na mateřských, základních, středních a vysokých školách i v jiných vzdělávacích institucích, ale vznikly i dlouhodobé vzdělávací programy nebo projekty artefietiky (v Praze, Píbrami, Jihlavě, Brně, Třebíči, Olomouci, Bratislavě, Banské Bystrici aj.).²⁵

Artefietika vznikala se snahou o těsnější přiblížení výchovy k osobnímu prospěchu a vlastní životní zkušenosti člověka. Má být pro něj nejenom základem k vypracování kulturní citlivosti a kulturního poznání, ale také zdrojem jeho sebepoznávání. Není tedy divu, že mnohé inspirace artefietika získávala v kontaktu s arteterapií a že vstřebávala poučení z moderního výtvarného umění, zejména v okruhu akční tvorby.

Výše již vzpomínaným příznačným rysem artefietiky je spojení výrazového projevu s jeho reflexí. Reflexe v artefietice obsahuje dvě navzájem neoddelitelné složky:

zpětný pohled tvořícího a prožívajícího člověka na své vlastní aktivity, postoje a zážitky, **porovnávání** vlastního zážitku se zážitky ostatních lidí, kteří se ocitli v podobné situaci. Kde se shodujeme, v čem se naopak lišíme - to jsou dvě ústřední otázky, které otevírají dialog a mohou vést k novému poznání.

Hlavní cíle artefietiky ale nejsou nové a patří k obvyklým standardům výchovy a vzdělání v oblasti umění, učít se: symbolicky vyjadřovat, poznávat a citlivě vnímat sebe a své prostředí uměleckých zážitků, které vycházejí z vlastního tvořivého projevu.²⁶

V poslední době se postupně ukazuje, že mnohé poznatky, které získáváme v artefietice, jsou blízké zkušenostem nabytým v nich kterých jiných oblastech současné výchovy umění.

Poznávacím znamením artefietiky je pohled na život jako na soustavu vzájemně souvisejících epizod, příhod, událostí a životních situací. Právě z nich jsou utvářeny všechny příběhy života.

---

²⁵ SLAVÍK, J., *Umění zážitku, zážitků umění: teorie a praxe artefietiky 1. díl*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2001. ISBN 80-7290-066-8. s. 12-13.

²⁶ SLAVÍK, J., *Umění zážitku, zážitků umění: teorie a praxe artefietiky 1. díl*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2001. ISBN 80-7290-066-8. s. 9-18.

Umlecké projevy, ať bez ohledu na to, zda tvoří profesionální umělec nebo malé dítě, ukazují širší expresivitu v klíčových a základních situacích: země, nebe a moře, stěhování a návraty rodných období, narození a smrti, plodnosti, darů a vzpour přírody²⁷

2.5. Akční tvorba

Tato kapitola je věnována akční tvorbě. Okrajově je nastíněno, co znamená tento pojem, jak jej charakterizujeme a co přináší do výtvarné výchovy.

Akční umění lze snad nejlépe vymezit tím, čím není: není malbou ani plastikou, nevyjadřuje se tužkou, rydlem, štětcem ani páčtí. Jde o tvorbu, jejíž nevytváří obrazy, sochy ani jiné tradiční artefakty. V akčním umění je do tvůrčího procesu zapojena veškerá bytost tvůrce. Tvůrčí proces zprostředkuje cestu od vjemů a zážitků k duchovnímu významu, myšlenkovému obsahu, obecnému smyslu aktivit.²⁸

Pro akční umělec se zdrojem inspirací stávala obyčejná životní situace, různé druhy lidské činnosti, zvyky a hry. Opustili umělecká pravidla, která byla po staletí respektována. S akční tvorbou je úzce spojena hra a hravost. Hra vede k uvolnění ze sevření klasické tradice umění, nastupuje volnost, nezávaznost, sjednocení záměrného a náhodného.

Ko když akční umění máme hledat uhlavě v kultovních obřadech našich dávných předků. V té době tanec, hudba, divadlo a výtvarné umění byly spolu užívány v rituálech. Umění je těsně propojeno s životem, bylo jeho nedílnou součástí, jako třeba náboženství.

Akční umění má několik forem, jako je akční malba, body-art, land-art nebo tzv. happeningové akce a další. S těmito pojmy se setkáváme i v českém akčním umění, proto bych ráda na které přiblížila a později využila v praktické části.

---

²⁷ RUYER, R., *Paradoxy v domě*. Expresivita. Praha. 223 s. Pedagogická fakulta UK 1994. s. 198.

²⁸ HAVLÍK, V., HORÁEK, R., ZHOŘ, I., *Akční tvorba*. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého, 1991. ISBN 80-7067-074-6. s. 7-16.

Land ó art

Vznikl na konci 60. let ve Spojených státech amerických. Land ó art v p ekladu znamená krajinné um ní, a je proto úzce spjat s p írodou, do které zasahuje a vytvá í tak zcela nev-ední um ní. V echách se pojmem land-art ozna uje v írokém slova smyslu jakákoliv akce í instalace pracující s p írodnými prvky nebo realizovaná v p írodním prost edí.²⁹

V zemním um ní nezáleží p edev-ím na výsledném stavu (který je ásto pomíjivý), ale í na procesu jeho vzniku, na p ímém vztahu k p írodnímu materiálu, na autentickém profítku ásu a prostoru.

Objekty v krajin

Absurdní a metaforické objekty (ozvlá-tn ní krajiny). Tyto objekty p etvá ejí a ukazují krajinu v novém kabát .

Bílé flidle osam le stojící na vrcholku kopce. Barevnými stuhami ozdobený strom. Objekty v krajin pro vítr ó velká barevná plachta m nící tvar v silném v tru. Spousta balónk je uná-ena v trem, vybereme si jeden z nich a sledujeme jeho cestu.³⁰

Cílem land-artu není p írodu p etvá et, ale jen do asn jí prom ovat a posouvat do jiné významové roviny, zviditelnit jí a tím prohlubovat vztah mezi ní a lidskou civilizací. Prost ednictvím tohoto um ní m fleme ve výtvarné výchov rozvíjet u d tí kladný vztah k p írod , flivotnímu prost edí. Land ó art, stejn jako ostatní formy um ní, které jsou orientovány k p írod , u í d tí vnímat p írodu, její e , zákonitosti, ochranu a v bec celé její d ní. Upozor ují nás na pot ebu komunikace mezi ní a lidmi, která je dnes ufl pomalu zapomenutá. Pocítit pot ebu p írody v na-em flivot je moflné pouze proflíváním v p ímém kontaktu s ní.

Jako nejú inn j-í nástroj proniknutí do oblasti flivotního prost edí se ukazuje být -kola v p írod a -kolní výlety. Obsahují totífl v sob mnoho aktivit, které se odehrávají v p írodním prost edí ásto bez toho, aby se vytrácel í pot ebný výchovný proces. D tí jsou daleko uvoln n j-í, protofle nejsou omezeny prostorem t ídy, práv naopak. Akce jsou realizovány v p írod , která je sama o sob pro d tí motiva ním a aktiviza ním faktorem. D tí jsou p ímo vná-eny do sv ta p írodních jev a zákonitostí a p enos t chto informací je pro pedagoga daleko leh í a výhodn j-í.

---

²⁹ MORGANOVÁ, P. *Ak ní um ní*. Olomouc: Votabia, 1999. ISBN 80-7198-351-9. s. 277

³⁰ HAVLÍK, V., HORÁ EK, R., ZHO , I. *Ak ní tvorba*. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého, 1991. ISBN 80-7067-074-6. s. 17-19.

3. PRAKTICKÁ ÁST

V praktické části jsem se s dětmi v nově vzniklém výtvarném námetu a inností p i tvorbu výtvarných děl.

Námety na výtvarné innosti jsou propojeny s hlavním tématem celé práce, tedy zemí Island, jeho kulturou a přírodou. Celý projekt byl motivován a zaměřen na pocitové vnímání dětí a na základě tohoto vnímání si děti uměly lépe představit, jaká bude finální podoba díla. U námety jsem se také snažila o rozmanitost použitých materiálů.

Do projektu byly zapojeny děti předškolního věku a prvního stupně základní školy, které navštěvují družinu v místní škole.

První roky dítěte na základní škole jsou nejdříve adaptací do nového prostředí a škola se nesporně z velké části podílí i na vývoji dítěte. Ve výtvarné výchově tomu není jinak, i když někdy pedagogové staví výtvarnou výchovu na okraj vyučovacích předmětů. Ale ve výtvarné výchově lze dobře pozorovat vývoj dítěte při dané innosti a jeho zdokonalování se.

Děti, které dochází do družiny, byly na začátku seznámeny s projektem, námety a jak budeme v práci postupovat. Samotnou zemi Island jsem jim předložila pomocí DVD o tomto ostrově. S dětmi jsme pak vedli rozhovor na toto téma, vyprávěla jsem jim o Islandu a o zážitcích, které jsem v této zemi zažila v době svých těchto návštěv. Při povídání jsem používala obrazové pomůcky, mapy a krátká videa z internetu, která dětem dobře předložila přírodu a přírodní scénérie se kterými jsme pak pracovali na samotných námetech. Dětem jsem také donesla ukázat materiál z Islandu - nasbíraný sopečný prach, černý písek z pláží, mušle a různé sopečné kameny - aby si přírodniny osahaly a tím si ještě více tuto zemi předložily a použily je pak v námetech. Děti po besedě dostaly za úkol, aby doma požádaly rodiče a na internetu s nimi našly obrázky dle svého výběru vodopádů, ledovce, sopky, termálních jezírek, gejzírů, nebo jiných krás přírody a donesly je do školy, aby si je mezi sebou porovnaly a mohly je pak použít, při našich námetech. Před novými námety se takto děti musely zapojit do přípravy, aby měly co nejlepší představu o tom, k čemu je námety vázaný.

3.1. Záznamy z akcí:

Celý projekt jsem pak rozdělila na několik částí, tedy námety, které se vztahují k zemi Island, jeho přírodě a kultuře a ve kterých jsme s dětmi pracovali s různými technikami výtvarné výchovy a tvořili tak díla propojená s touto zemí. Námety pak vznikaly

p edev-ím ve -kolních t ídách a druflin , ale motivací byly i vycházky do p írody, sb r kamínk , krmení kachen, pozorování pták a plynutí eky. Jednu z akcí jsme s d tmi tvo ili i na zahrad .

Projekt je rozd len na 9 nám t , jsou to: St ípky Islandu, Ohe a Led, Vodopád, Gejzír, Rackové, Tkaní prostírání, Vikinská lo , Islandské zvuky a Tráva lupou.

Vytvo ené práce z projektu jsme nakonec vystavili na chodbách -koly, -kolky a drufliny.

3.1.1. St ípky Islandu

Cíle: Rozvíjení smyslové citlivosti. Porozum ní linii, tvaru a jejich rytmickému uspo ádání v plo-e.

Motivace a za átek hodiny: D ti v úvodní besed dostaly za úkol donést fotografie, odkazy nebo krátké povídání o Islandu, které jsme pak poufli k seznámení se zemí a jako pom cky p i nám tu. Sedli jsme si s d tmi na zem do krouflku a pustila jsem jim krátké video o Islandu, poslouchali jsme zvuky Islandské p írody ó z hor tekoucí pot ek, zvuk h mícího vodopádu, p íliv oceánu, zvuky pták , bublající jezírka atd. Nejprve jsme pozorovali a vnímali obrazy i zvuky, jak je to v p írod uspo ádáno a jak vypadá p íroda a její krásy v jiné zemi nefl u nás (vodopády, jezírka, oceán, velryby v oceánu, mu-le na pláflí atd.) Pak jsme jen sluchov se zav enýma o ima poslouchali zvuky p írody. D ti si potom navzájem sd lovaly, co sly-ely za zvuky a co jim to p ipomínalo. Diskutovaly o tom, co se jim nejvíce líbilo na nahrávkách. Potom jsme si p ipravili na st l pom cky a p írodní materiály, které jsem jim dovezla z Islandu, mohly si materiály a p írodniny b hem poslechu osahat a prozkoumat, pak jsme je poufli pro práci.

Zadání: Na základ vlastních pocit a vjem z videa a audia, vytvo obraz vysypávaný pískem a dopl jej o p írodniny. Pouflij lepidlo jako pom cku p i p ílepování písku, popela, mu-lí, kamínk na papír. Vytvo obrázek, jak si p edstavuje- Island a podle toho rozlofl na papír v-echny p írodniny, které pouflije-.

Pomůcky: černý sopečný písek, sopečný prach, lávové kameny, mušle z Islandu, lepidlo, papír A4.

Závěr: Poslech a video z Islandu dle mě velice zaujalo, takže jsem se tam a vnímaly krásu tamní přírody. Byly nadšené z toho, že si mohou připravit přírodniny z Islandu i osahat a seznámit se s nimi. Když pak měly jen zavírat oči a poslouchat, připadalo jim to zpočátku divné a směly se, na které rušily, ale po chvíli všechny ztichly a vnímaly zvuky přírody. Největší bylo udržet písek a prach v hranicích papíru a lavic, protože se dá lehce rozfoukat. Vytvořením dle mě tvořily napodobeninu oceánu a pláň, protože toto téma jim bylo nejbližší ke zvoleným materiálům. Na které dle měly problém s umístěním přírodnin do prostoru, chodily za mnou a ptaly se, kde co mají usadit. Myslím si, že je to dáno tím, že na které dle měly potěbu v dle mě, jak co má vypadat a neumí dát prostor své představivosti. Proto by v nich učiteli měl podpořit vlastní kreativitu a fantazii a i rodiče doma by jim pro představivost měli dát prostor. Nakonec si dle mě své výrobky navzájem hodnotily a popisovaly. Myslím si, že se tato práce podařila. Záměrem bylo seznámení se zemí a to jsme zvládli. Nám to by se dal dobře využít i k vytvoření jednoho velkého obrazu, do kterého by se zapojily všechny děti najednou.

Technika: Vysypávání pískem a doplnění díla podle fantazie přírodninami z Islandu.

Obr. 13 - ukázky k nám tu o Střípky Islandu o výsledný obraz

Obr. . 14 - ukázky k nám tu ó St ípky Islandu ó d ti p i práci

Obr. . 15 - ukázky k nám tu ó St ípky Islandu ó d ti p i práci

Obr. . 16 - ukázky k nám tu ó St ípky Islandu ó výsledný obraz

Obr. . 17 - ukázky k nám tu ó St ípky Islandu ó výsledný obraz

3.1.2. Ohe a Led

Cíle: Rozvíjení smyslové citlivosti. Děti by měly pochopit barevný kontrast ve výtvarném díle a umět ho použít i v vlastní tvorbě.

Motivace a rozhovor na začátku hodiny: Děti v předcházejících hodinách dostaly úkol donést obrázky sopky, ohně nebo sněhu, zimy, ledu, které doma našly v časopisech, nebo na internetu, popř. je samy namalovaly. S dětmi jsme vedli rozhovor na téma ohe, teplo a pak led a chlad. Děti si povídaly o teple, jaké je v létě, kdyfi hodně svítí slunce; a pak v zimě, jaký je chlad, kdyfi sněží nebo mrzne. S ohněm jako takovým se děti setkaly doma u krbu, nebo pak v tina v létě u táboráku. Povídali jsme si o tom, jak hřeje, jak vypadá, kdyfi je ufi tma a jak hřejí je-to uhlíky, které ufi nehoe í. Na které děti vyprávěly, jak nechávají ohnět konec klacíku a pak s ním malují obrazce ve tmě. Potom jsme si povídali o zimě a sněhu, jak studí a taje, co se z něj dá postavit, o sákování, lyflování a různých hrách na sněhu. Potom jsme zkoumali kostky ledu a děti pozorovaly, jak jim v ruce tají a jak se chovají na hladině vody. Na tabuli jsem psala slova, která je napadla během rozhovoru k tomuto tématu.

Zadání: Vytvoř obraz dvou kontrastních barevných ploch. Vyber si dvě kontrastní barvy papíru. Vystihni z obou papírů obrazce různých tvarů, velké pár centimetrů, které pak jako protiklady nalepíš na papír A3, kdy každá barva bude mít svou polovinu papíru. Volná místa dobarvi kontrastní barvou druhé strany.

Pomůcky: Balicí papír, barevné papíry, lepidlo, nůžky, kostky ledu.

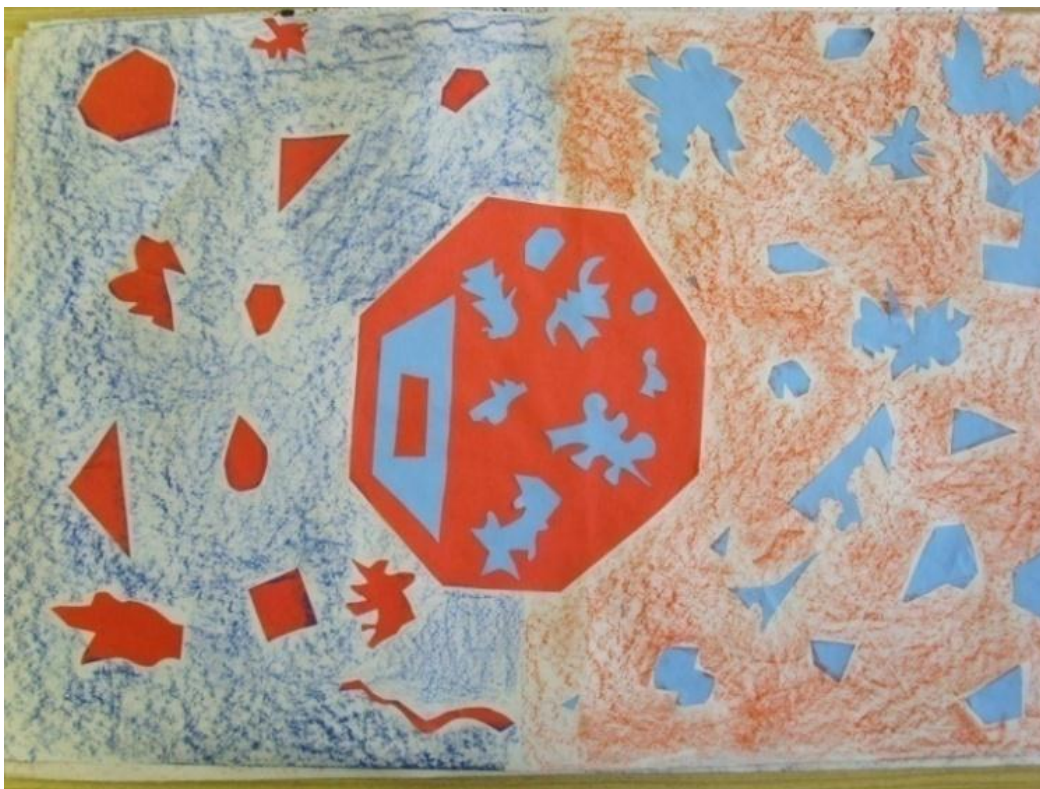
Závěr: Cílem hodiny bylo vysvětlit kontrast barev, které se nacházejí v šbarevném kruhu oproti sobě. Děti jsem se snažila motivovat vedeným dialogem o ohni, teple a pak o ledu a chladu při zkoumání kostek ledu a jeho vlastnostech. Děti se posadily vedle sebe do kruhu a chytily se za ruce. Měly za úkol jmenovat slova, která je napadnou, kdyfi se řekne slovo ohe a led. Na obě protikladná slova měly pár minut, kdy si se zavěnyma o imě představovaly pocit chladu, zimy a pak ohně a tepla. Se zavěnyma o imě byl profiitek intenzivnější. Aktivně se zapojily a uváděly pojmy, které jsem psala na tabuli. Byly jimi o teplo, táborák, praskání dřeva, krb a dále zima, sněh, sněhové vločky, ledové kostky, sněhulák, mráz. Děti se, podle vlastní domluvy, rozdělily do skupin po čtyřech lenech a byl jim zadán výtvarný úkol, který bez obtíží pochopily. Pracovaly se zaujetím, velmi nápaditě zpracovaly úkol jedna dívka

skupina, která do stedu umístila vystříhaný útvar ve tvaru osmiúhelníku, na který lepila různé útvary v kontrastní barvě, což obrázek ozvláštňovalo. Vzniklé práce byly vydařené, myslím si, že děti z nich měly radost. Téma se dle mého názoru povedlo a děti dobře pochopily, co jsou kontrastní barvy a zapojily i vlastní nápad, což mi velice potěšilo.

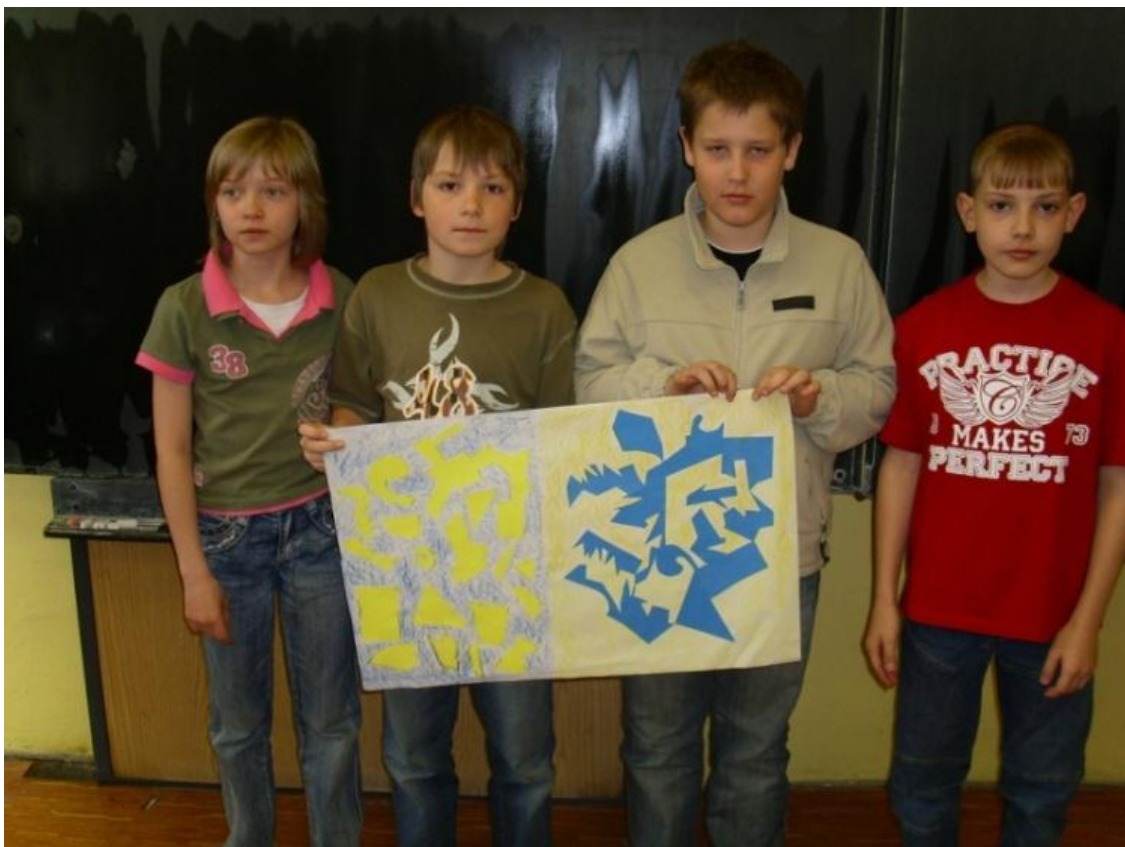
Technika: Koláž doplněná kresbou.

Obr. 18 - ukázky k nám tu o He a Led o d ti p i práci

Obr. . 19 - ukázky k nám tu ó Ohe a Led ó výsledný obraz

Obr. . 20 - ukázky k nám tu ó Ohe a Led ó výsledný obraz

3.1.3. Vodopád

Cíle: Uplatnění subjektivity. Fiák by měl rozlišovat různé odstíny barvy a umět je uplatňovat při vlastní výtvarné činnosti.

Motivace a dialog na začátku hodiny: Poslouchali jsme zvuky vodopádu z připravené nahrávky a měli k dispozici i fotografie vodopádů na Islandu, které děti vyhledaly v knihách, které jsem jim minulou hodinu zapůjčila. Povídali jsme si o tom, který se dětem nejvíce líbí a jestli už někdy někde nějaký vodopád viděly. Potom jsme vodou naplnili připravenou nádobu a vodu jsme ochutnali, pozorovali jak na ní plavou různé předměty a jiné se zase potápí, když do ní něco vhodíme. Z připravené konve jsme nalévali vodu do lavoru a imitovali tak padající vodopád.

Zadání: Do výkresu vryjte ostrým hrotem několik linií podle pocitů z poslechu. Poté se snažte ztvárnit vodu padající z vodopádu mícháním odstínů modré barvy od nejsvětějšího po nejtmavší. Poslední pás budeme chápat jako zemi a namalujeme ho kontrastní flutou barvou.

Pomůcky: Temperové barvy, nádoba na vodu, štetec, výkres A3, nůžky, audio se zvuky, fotografie, nádoba na vodu, konev.

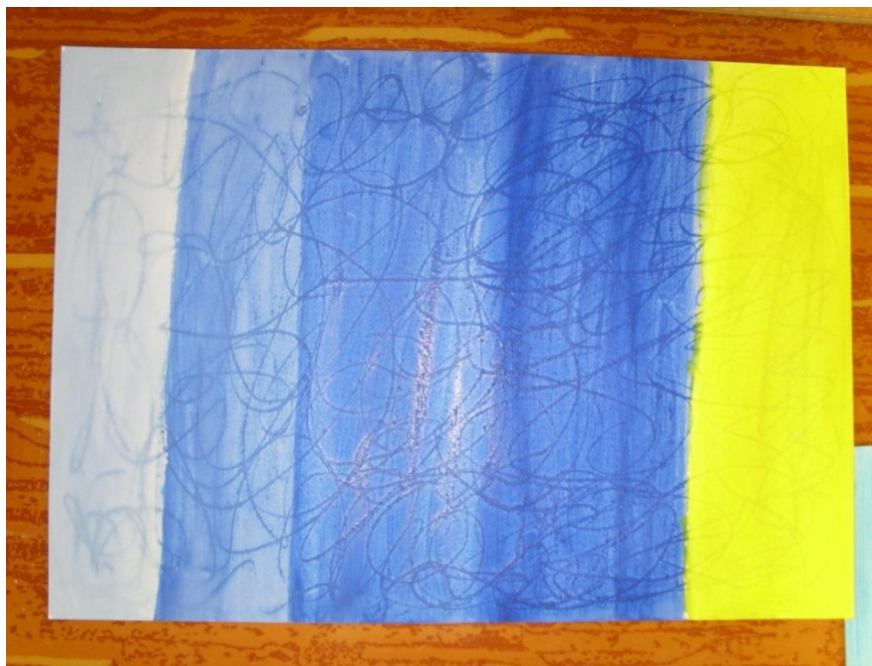
Závěr: Cílem vyučovací jednotky bylo naučit děti míchat odstíny barev. K motivaci mě poslouchaly zvuky vodopádů padajících na zem, jejich fotografie a pokusy. Snažila jsem se dětem vysvětlit, že vodu nemusíme ztvárnit jen modrou barvou, ale má i jiné odstíny. Mění se třeba podle části dne, ráno světlejší, večer voda ztmavne. Nebo podle svitu slunce, když je jasný den, tak je voda modrá a transparentní, když je zataženo tak má voda barvu do šeda a také se mění podle ročního období. Po vyřízení úkolu se zdálo, že jeho splnění bude pro děti neřešitelný problém, ale s dalším vysvětlením a dopomocí se to podařilo. Toto dramatické ztvárnění vody, ve kterém mě šlo zejména o proflitek, se dobře hodily zvuky vodopádů. Fiákům se líbilo vykrabávání do podkladu. Jejich vlastní práce byla soustředěná. Na kterémžto místě měnilo menší obtížně míchání barev. Tam jsem se v průběhu hodiny individuálně vnovala.

Práce jsme zhodnotili společně. Jeden chlapec vytvořil místo flutého pásu přeluh. Svoji práci si při hodnocení obhájl; řekl, že přeluh je sluncem, které mu připomíná západ slunce u moře, což mi připadlo velmi vnímavé. Moje přeluhová myšlenka byla, že modrá stínovaná část obrázku bude vyjadřovat vodu a flutý kontrastní pruh zemi. Vímela jsem si také, že děti se

za jinými mnohem lépe vyjadovat p i vzájemném hodnocení - ztratily ostych vyjádřit své myšlenky a názory. Téma bylo pro všechny přínosem.

Technika: Malba (přes linie vryté do podkladu).

Obr. . 21 - ukázky k nám tuó Vodopád ó výsledný obraz

Obr. . 22 - ukázky k nám tuó Vodopád ó d ti p i práci

3.1.4. Gejzír

Cíle: Rozvíjení smyslové citlivosti. Děti by měly následovat danou linii, tvar, podobnost, tvrdost a barvenou kvalitu.

Motivace: Měly jsme pro děti připravené video o Gejzíru a o pramenech bublajících ze země. Děti byly nadšené z pozorování jak Gejzír chrlí vodu do vzduchu. Pak jsme do stříkačky natahovali vodu a zkoušeli jak daleko děti dostáhnou.

Protože jsme pracovali s kameny, přetla jsem dětem pohádku z knihy Islandské pohádky a povístek o Mrtvému noře neteřba o Kameni splněných přání z hory Tindastóll.

Kámen splněných přání z hory Tindastóll

356 - 357

Jednou se jedno děvče procházelo po hoře Tindastóll a našlo krásný kámen. Jen tak z dlouhé chvíle si pomyslelo, že by se rádo dostalo na tu nejlepší slavnost na světě. V tu chvíli jí něco zvedlo do vzduchu a holka zmizela. Najednou stála v nádherné a tak skvostně vyzdobené síni. Nikdy předtím nic podobného nespátřila. Vtom k ní přistoupil muž se zlatým pohárem a podává jí ho. Holka uchopila pohár, a jak byla z toho, co kolem sebe viděla, celá zmatená, pomyslela si, že by byla ráda zase zpátky na hoře, a to se také stalo. Hned zahodila kámen a zapřísahala se, že se už nikdy nedá takhle zmást, a s pohárem v ruce se vydala domů. Lidé považovali pohár za velkou vzácnost a vydali se s ním za knězem. Ten však pravil, že netuší, k čemu by mohl být. Pohár pak poslali králi a on za něj dal dívce tři pozemky ve Skagafjörðu.

JÁ I. 649

31

Obr. 23 Ukázka z knihy

Zadání: Na připravené kameny namalujte barvami Gejzír nebo zářítka z vody jak si je představujete.

Pomůcky: Temperové barvy, nádoba na vodu, štetec, stříkačka, kameny, video, kniha.

³¹ JÓN, A., *Mrtvému noře neteřba o Islandské povístek a pohádky*. Praha: Argo. ISBN 978-80-257-0011. s. 356-357.

Záv r: D ti zaujalo video o Gejzíru, hodn diskutovaly o tom, jak m fle tak vysoko chrlit vodu. D ti se shodly na tom, fle Gejzír je vlastn velký vodotrysk, tak jako máme na nám stí. Nejprve jsem m la strach, fle celá t ída bude jedna velká potopa, ale d ti byly tak nad-ené, fle se u experiment se st íkáním vody v poklidu vydt ídaly. Samotná malba na kameny je velice bavila, kařdý si utvo il vlatní vizi jak bude Gejzír nebo voda vypadat. V t-inou volily zapou-t ní modré a bílé barvy a jejich promíchání, aby vytvo ily podobu Gejzíru tryskajícího z hlubin zem nebo vody která stéká. Kameny jsme pak spole n umístili do kv tiná na okn , kde se výborn vyjímají. N které d ti v ily v to, fle budou kouzelné. Toto téma jsem zvolila proto, fle malbu na kameny jsme jifl d lali p i jiných p ílefitostech a d ti nesmírn baví. Mají pocit, fle ten malý kamínek je jen jejich a tím, fle na n j n co namalují dostane vlastní tvá . A tím, fle je tak malý, m flou jej schovat do kapsy a n co si p át anebo jej vystavit na stole, í okn a nezabírá místo jako práce na papí e, které v t-inou rodi e po ase uklidí, kdyfl je dít donese dom . I kdyfl malba a rozpu-t ní barev na velký formát by bylo asi p íhodn j-í pro toto téma.

Technika: Malba na kameny.

Obr. . 24 - ukázka k nám tu ó Gejzír ó výsledné kameny

Obr. . 25 - ukázka k nám tu ó Gejzír ó výsledný kámen

Obr. . 26 - ukázka k nám tu ó Gejzír ó výsledný kámen

Obr. . 27 - ukázka k nám tu ó Gejzír ó výsledný kámen

Obr. . 28 - ukázka k nám tu ó Gejzír ó d ti p i práci

3.1.5. Rackové

Cíle: Uplatnění subjektivity. Flák by měl zvládat uspořádání objektů do celku na základě jejich výraznosti, velikosti a vzájemného postavení v dynamickém prostředí.

Motivace: Jako motivaci jsem zvolila procházku do přírody, pozorování ptáků a krmení kachen u řeky. Pozorovali jsme, jak ptáci létají, jak poufňívají k řídla a kde hnízdí. Rackové a vodní ptáci jsou na Islandu velice rozšířeni, proto jsem dále vyprávěla, jak hnízdí na útesech u oceánu a na pláňích, kde si chrání svá hnízda. Měli jsme i fotografie Papuchalků a Racků z útesů, které dříve nasbíraly z časopisů a internetu a nad kterými jsme si povídali.

Zadání: Natáhneme papagát na pokácený strom mezi větve tak, aby se vytvořila pomyslná síť, na kterou pak zavěsíme racky. Dále vytvoříme z kusů bílé látky racka, které jen domalovat pastelem nebo poufňít přírodniny na jeho tvorbu. Racky pak připevníme k nataženému papagátu na strom.

Pomůcky: Papagát, nitky, bílá textilie, pastel, přírodniny.

Reflexe: Dříve vyprávěla, kde všude viděla ptáky a jak je pozorovaly při letu. Hodně dříve mě lo vzpomínky hlavně z dovolených, kde viděla racky u moře, a proto jsme i zvolili tento název a podobu ptáků v námětu. Toto téma bylo pro dříve zajímavé ufl tím, flé bylo realizováno venku v přírodě. Hned jak jsme přišli na dvorek, dříve se rozutekly a hrály si na ptáky s roztaženými rukama a napodobovaly zvuky racků. Dříve mě možnost si samy vybrat, jaké přírodniny na tvorbu racků vyberou a jak je poufňíjí. Racky jsme vyráběli z kusů bílé látky, kterou jsme natrhali do požadovaného tvaru. Dříve pak vymýšlely jak vytvořit tvar ptáka. Na které vytvořily tlo z klacíku a někdo jen uvázal na látce uzel a tak mu vznikl racek. Jeden flák si vzpomněl na fotografie, které jsme si ukazovali ve třídě, byly na něm Papuchalki, kteří mají červené zobáky, tak pastelem nakreslil na klacík červenou skvrnu připomínající zobák. Racky jsme pak připevnili drátky na připravenou síť na strom, tak aby rackové vypadali jako za letu. Když zafoukal vítr tak se dříve radovaly, flé opravdu vypadají jako by mávali k řídly. Tento námět se velice povedl, byl totiž realizován venku a to dříve vždy motivuje k větší fantazii. Přítel bych volila spojení více hodin, abychom mohli pak s hotovou prací ještě vymyslet další možnosti, které by dříve jistě napadly.

Technika: Práce s textilem, akční tvorba.

Obr. . 29 - ukázka k nám tu ó Rackové ó výsledek

Obr. . 30 - ukázka k nám tu ó Rackové ó výsledek ó racek p i letu

Obr. . 31 - ukázka k nám tu ó Rackové ó Papuchalek

Obr. . 32 - ukázka k nám tu ó Rackové ó výsledek

3.1.6. Tkaní prostírání

Cíle: Rozvíjení zrakovosti a vizuálně obrazné vyjádření hmatových podtů z struktury tkaného materiálu.

Motivace: Motivací byla exkurze do tkalcovské dílny. Na základě inspirace se skutečným tkaním při návštěvě tkalcovské dílny přenášely do své vjemy ze struktury do vlastního díla. Před exkurzí do tkalcovské dílny jsme si povídali, jak lidé vyrábějí pletky a oblečení pomocí tkaní. Na Islandu je tato technika používána dodnes a oblečení z ručně tkaných a pletených ovčích rovin je velice populární. Dětem jsem donesla ukázat tkané vánoční ozdoby a ručně vyráběnou epici přivezenou z Islandu, aby si výrobek mohly osahat.

Zadání: Pomocí papírových proufků utkej prostírání a pomocí textilních proufků navrhni vzor tkaní podle své představitosti.

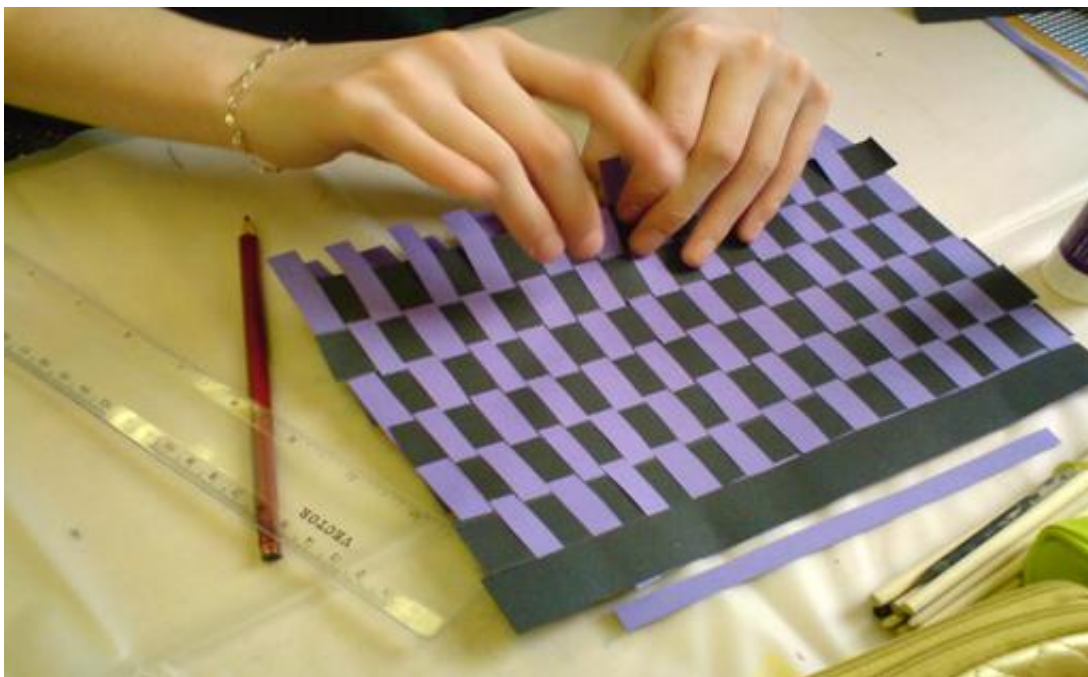
Pomůcky: Ukázky ručních prací, ukázka papírového tkaní, barevné papíry, pravítka, tužky, nůžky, lepidla, kusy látek, předpřipravený rám na tkaní.

Závěr: Techniku tkaní jsem dětem po návštěvě tkalcovské dílny jeť vysvětlila tak, aby jim mohly použít v našem týmu. Dětem jsem rozdělila na několik skupinek, vytvořila papírová prostírání a jedna skupinka tkala z kusů látek na předem připraveném rámu. Vysvětlili jsme si techniku, kterou budeme tvořit papírové prostírání a jak nastříhat proušky a jak začít tkát. Dětem se pak do tkaní pustily s neokázanou chutí a kreativitou ve vytváření zajímavých barevných kombinací. U tkaní z kusů látek se problémem jeví navazování nových pruhů látky, protože se jíť utkaná struktura rozjela a měly vidět uzlíky; dětem je pak musely zapracovat dovnitř nebo následně provléci na druhou stranu. Zajímavé bylo, že dětem nejednoduše zvolily barvy do modra a pak přidaly i jiné barevné proušky, protože jim dílo připadalo moc fádňí. Nakonec byly nadšené, když jsme dílo sundali z rámu a zůstal jen jediný pruh utkané látky.

Myslím si, že se nám práce povedla a dětem naučila něco, co si jeť nezkusily. A chtěla jsem také propojit Islandskou tradici s projektem, protože je v této zemi běžné, že se v údolích pasou ovce a lidé je chovají jako pro konzumaci, tak pro tradičně vyrábějí odvozených doplňků a tím se navrací k propojení s přírodou.

Technika: Papírové tkaní a tkaní z textílie.

Obr. . 33 - ukázka k nám tu ó Tkaní prostírání ó d ti p i práci

Obr. . 34 - ukázka k nám tu ó Tkaní prostírání ó výsledné prostírání

Obr. . 35 - ukázka k nám tu ó Tkaní prostírání ó výsledek tkaní z textilních proufk

3.1.7. Vikinská loď

Cíle: Uplatnění vlastních zkušeností při tvorbě v prostorovém uspořádání pro tvar, objem, objekt a další prvky. Rozvíjení dovednosti interpretovat vizuálně obrazná vyjádření.

Motivace: Jako motivaci jsem použila nafukovací lunc s pádly, který jsme si v družině nafoukli. Dřítě si do něj postupně vlezly a představovaly si, že jsou na vodě a plaví se na moři. Vě jsem ještě doplnila zvuky vln a moře. Potom jsme si sedli na zem a povídali si o tom, jak vypadali Vikingové a jejich lodě, kterými se plavili přes velké dálky po moři. Dřítě si donesly obrázky různých Vikinských lodí, které měly najít v knihovně nebo jinde, aby si udržely přesnou představu, jak lodě vypadaly. Ptala jsem se dřítě, proč jsou tak útlé a proč mají tak velkou plachtu. Společně jsme dospěli k tomu, že lodě byly tak útlé kvůli rychlosti na moři a plachta byla tak velká také z tohoto důvodu.

Zadání: Z modelovací hmoty vytvořit model Vikinské lodi.

Pomůcky: Modelovací hmota, klacíky, papír, pastelky, pravítko.

Závěr: Dřítě se vrhly do modelování s nadšením. Nechala jsem je, aby si samy zvolily techniku, jak loď vytvářet a postavily tak, aby držela a měla správný tvar. Dřítě si vybraly nalepování hmoty kousek po kousku k sobě, někdy si pomáhaly vodou, aby k sobě části dobře přilnuly. Na bocích Vikinských lodí jsou připevněny kruhové štíty, které sloužily k obraně, dřítě je dobře využily k tomu, aby jim lodě stály a nevyvracely se na stranu. Nejprve jsem myslela, že dřítě zvládnou vytvořit jen trup lodi. Ale kluci překvapili nápadem, že doprostřed připevní klacíky jako stěže a z papíru se vytvoří plachta v barvách, které viděly na obrázcích. Vystihli obdélníky s papíru a dokreslili červené pruhy. Dobře si připravili základnu pro stěže uprostřed lodi tak, aby neupadl. Hotové lodě jsme nechali uschnout na okně a pak jsme je společně hodnotili. Záměr nám tu se podařil a dětem se líbil. Přítě bych ještě rozdělila dřítě tak, aby jedna část tvořila loď slepováním kousků a druhá by tvořila loď z jednoho kusu vydlabáváním. Pak bychom hodnotili, komu se loď více povedla. Někdy je třeba říci dřítě, aby nenechaly od sebe kopírovat, v tichou co vymyslí jeden, tak druhí přivezmou.

Technika: Práce s modelovací hmotou.

Obr. . 36 - ukázka k nám tu ó Vikinská lo ó d ti p i práci

Obr. . 37 - ukázka k nám tu ó Vikinská lo ó d ti p i práci

Obr. . 38 - ukázka k nám tu ó Vikinská lo ó výsledná lo

Obr. . 39 - ukázka k nám tu ó Vikinská lo ó Výsledné lod

3.1.8. Islandské zvuky

Cíle: Rozvíjení smyslové citlivosti, vnímání událostí různými smysly a používání je pak v obrazném vyjádření.

Motivace: Hlavní motivací bylo video z Islandských aktivních oblastí, kde se tvoří bublající bahenní jezírka, která vypouštějí páru a mají zápach po syré. Jako podnět k motivaci jsem dříve donesla i syrné kameny, které charakteristicky zapáchají a dříve si mohly špivoně. Vedli jsme pak rozhovor o tom, proč se jezírka tvoří, proč jsou tak horká a proč zapáchají a syří. Vše jsem dříve vysvětlila a dříve se zaujetím poslouchaly.

Zadání: Z hlíny rozpustěné ve vodě vytvořit rukama namočenými v této směsi obraz, který ti připomíná bublající jezírka, zápach který si cítil, nebo syrné páry. Použij vlastní představivost při tvoření jezírka.

Pomůcky: Hlína, voda, papíry, video.

Závěr: Motivací pro toto téma bylo video a poslech přírody a setkání se s tvrdými syrnými kameny, které dříve pomohly k představivosti při samotné práci. S hlínou a bahnem se setkáváme často v jiné formě než na Islandu, kde bahno ve vodě bublá, syří a zapáchá. Dříve byly rozdeleny do skupinek. Do misek jsem jim dala vodu a pomohla rozpustit hlínu tak, aby mohly nanášet vzniklou směs rukama na připravený papír a tvořit tak pocitovou malbu. Dříve nejduvše pocit rozpustěné hlíny na rukou a mezi prsty připadal divný a mluvy ke špinavým rukám hanlivé komentáře. Ale po chvíli zjistily, že je příjemné se ve směsi máchat a nanášet ji pak na papír. Ze začátku se dříve drfely zpátky a malovaly jen na určité části papíru, proto jsem znovu pustila nahrávku zvuku, ale bez obrazu a dříve se začaly více uvolňovat. Nakonec nanasly hlinou směs skoro na celý papír a byly nadšené z toho, jak výsledný obraz vypadá, že je to opravdu podobné bublajícímu bahnu, nebo syrné z hlubin země. Dříve si obrazy nakonec navzájem zhodnotily a popsaly co který znamená. Jak ufl jsem psala v předložené námětě, je třeba dříve nenechat od sebe kopírovat, proto konečné práce mluvy podobný výsledek. Zvolila bych připravený v určitém formátu papíru, aby byl v určitém prostoru pro nanášení anebo skupinový velký obraz.

Technika: Pocity malba, práce s hlínou.

Obr. . 40 - ukázka k nám tu ó Islandské zvuky ó d ti p i práci

Obr. . 41 - ukázka k nám tu ó Islandské zvuky ó výsledný obraz

Obr. . 42 - ukázka k nám tu ó Islandské zvuky ó d ti p i práci

Obr. . 43 - ukázka k nám tu ó Islandské zvuky ó výsledný obraz

3.1.9. Tráva lupou

Cíle: Rozvíjení smyslové citlivosti, propojení barev; flák na základ svých zkušeností zapojuje vizuální obrazná vyjádření do tvorby.

Motivace: Hlavní motivací bylo pozorování lupou vypstované trávy, kterou jsme s dětmi předtím zasadili na okno v dílně. Každá skupinka měla svůj truhlík. Dále jsme se pak s lupou vydali na zahradu, kde jsme také zkoumali a pozorovali mech, trávy, jejich klasy a porost pod zvětšením i pouhým okem.

Zadání: Pomocí batikování vytvořit zvětšeninu trávy, listu, plodu atd. na připravené plátno, pouflij pro překrytí barev a vosku přes sebe.

Pomůcky: Plátno, štětec, vosk, tužka, barvy na textil, savý papír, ručníky, flehlika.

Závěr: Island je svým způsobem z větší části pokryt jen mechem, lišejníky, travami a keřmi. Stromy zde nalezneme jen málo a pokud ano, tak jsou většinou vysázené člověkem. Island je jednoduše nádherně zelený a proto se tráva stala inspirací pro toto téma. Děti svým pozorováním přírody, trav a vypstovaného šáhonku získaly motivaci k vytvoření zvětšeniny pro batik. Připravili jsme si vše pro práci, na plátno velikosti cca A3 si tužkou děti namalovaly předlohu trávy, listu, klasu trávy a zařadily štětcem nanášený vosk. Děti jsem musela dobře hlídat, aby nedošlo k opaření. Potom jsme na zaschlý vosk a do částí, které si děti vybraly, nanasly v této štětcem barvu na textil. Barvu a odstín si děti zvolily samy, pomáhala jsem jim jen udržet látku tak, aby se nehýbala a ony mohly pokrýt plochu, kterou potřebovaly. Po zaschnutí jsme nanasli další vosk tam, kde chtěly děti dokreslit struktury zvětšeniny a po zaschnutí opět nanasly další barvu nebo odstín, aby se vytvořily barevné kombinace. Postup jsme opakovali ještě jednou k potěšnému výsledku. Jakmile plátno uschlo, přeflehli jsme jej přes savý papír a ručníky, aby se dostal vosk pryč z látky, museli jsme proces několikrát opakovat. Plátna jsem pak musela dopéct v troubě omotaná v savém a pevném papíru, protože vosk nelze jen odflehlit. Dílo jsme nechali uschnout a pověsili jej na stěnu v dílně jako obrazy. Nám to děti velice bavilo a povedl se, jen jsem musela dost pomáhat při nanášení vosku i barvy. Příště bych zvolila menší formát plátna pro děti.

Technika: Batika

Obr. . 44 - ukázka k nám tu ó Tráva lupou ó d ti s výslednou batikou

Obr. . 45 - ukázka k nám tu ó Tráva lupou ó d ti s výslednou batikou

4. ZÁVĚR

Diplomová práce Výtvarný projekt o Island se zabývá využitím výtvarného projektu pro seznámení s ostrovní zemí, která je pro děti neznámá, vzdálená a zajímavá. Poznávají tak její kulturu a přírodní krásy, které jsou v této práci hlavní motivací k námětům.

Teoretická část podává základní informace o Islandu jako zemi takové, dále pak o projektové metodě, zařazení je i rámcový vzdělávací program, artefaktika a její hlavní body a také aktivní tvorba a jedna z jeho forem.

Praktická část zahrnuje samotný výtvarný projekt, který obsahuje 9 námětů, realizovaných dětmi. Náměty se věnují na poznávání přírody a kultury na Islandu.

Má práce se snaží ukázat, že výtvarná výchova by neměla být jen striktní naučení určitých výtvarných technik, ale měla by v dětech probouzet jejich osobnost a nápady, které mohou do hodin výtvarné výchovy přinést a podílet se tak na celém projektu. Zapojení dětí do sbírání informací o daném tématu a ponechání prostoru pro fantazii a hru při tvorbě. Pro děti je nejpřirozenější hrát si a povídat, proto se v této úloze účinností uvolní a najdou novou cestu jak přispět k tvorbě.

Forma projektu děti nejen jen prostě předává znalostí a dovedností, ale zapojuje více smysl a práce ve skupině dětí zvyšuje dlouhodobé, vícesmyslové, zážitkové poznání. Velmi důležitým aspektem výtvarného projevu dětí je jejich seberealizace.

- a) pokud něco jen slyšíme o jsmo schopni si dlouhodobě uchovat jen 10 % informací,
- b) pokud něco jen vidíme o jsmo schopni si dlouhodobě uchovat jen 15 % informací,
- c) pokud o něčem diskutujeme o jsmo schopni si dlouhodobě uchovat až 40 % informací,
- d) pokud něco zažijeme nebo děláme o jsmo schopni si dlouhodobě uchovat až 80 % dovedností,
- e) pokud něco už máme druhé o jsmo schopni si dlouhodobě uchovat až 90% informací a dovedností.

Projekt byl pro mne přínosem, protože v této formě výuky přestává být učitel jen jediným zdrojem informací, ale stává se partnerem pro děti. Pomáhá dětem, podporuje je a usměrňuje jejich práci při řešení daného problému.

š Pov z mi a zapomenu; ukař mi a já si vzpomenu; ale nech mne se zů astnit a já pochopím.õ³²

³² KONFUCIUS. *Citáty*. Cituj.cz [online], 7.6.2012. [cit. 2012-06-07]. [Http://cituj.cz/Citaty/kat-159.aspx?pg=3](http://cituj.cz/Citaty/kat-159.aspx?pg=3)

5. LITERATURA A ZDROJE:

BRÝDOVÁ, M. a kol. *Velká kniha výtvarné inspirace*, Brno, vydavatelství Computer Press, a.s., 2008. 141s. ISBN 978-80-251-2071-2.

CIKÁNOVÁ, K., *Objevujte s námi textil*, Praha, vydavatelství AVENTIUM, s.r.o., 1996. 128 s. ISBN 80-85277-85-9.

CORNWALIS, G., SWANEY, D., *Island, Grónsko, Faerské ostrovy*, Praha: Svojk & Co., 2003. 640 s. ISBN 80-7237-478-8.

HAVLÍK, V., HORÁEK, R., ZHOUBAL, I. *Akní tvorba*. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého, 1991. 96 s. ISBN 80-7067-074-6.

JÓN, A., *Mrtvému nofle net eba ó Islandské povíste a pohádky*. Praha: Argo. 400 s. ISBN 978-80-257-0011.

KADEJKOVÁ, H., *Dějiny Islandu*, Praha: NLN, 2001. 308 s. ISBN 80-7106-408-4.

KOHLOVÁ, M., *200 výtvarných myšlenek*, Praha, vydavatelství Portál, s.r.o., 2003. 271 s. ISBN 80-7178-765-5.

LEFFMAN, D., PROCTOR, J., *Island pro turistický průvodce*, Brno: nakladatelství JOTA, s.r.o., 2011. 352 s. ISBN 978-80-7217-885-8.

LEFFMAN, D., PROCTOR, J., *Turistický průvodce - Island*, Brno: nakladatelství JOTA, s.r.o., 2006. 359 s. ISBN 80-7217-394-4.

LIGHTOVÁ, I., *Batikován*, Praha: Euromedia Group, k.s., 2005. 80 s. ISBN 80-249-0494-2.

MACHOLDOVÁ, T., NEJDELÝ, J., *Pohádkové tvoření*, Praha, vydavatelství Portál, s.r.o., 2011. 120 s. ISBN 978-80-7367-987-3.

MORGANOVÁ, P. *Ak ní um ní*. Olomouc: Votabia, 1999. 277 s. ISBN 80-7198-351-9.

PÍHODA, V., *Reformní praxe -kolská*. Praha: eskoslovenská grafická unie, 1936. 161 s.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání : s přílohou upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením, Praha : VÚP , 2006. 92 s. ISBN 80-87000-02-1.

SLAVÍKOVÁ, V., SLAVÍK, J., HAZUKOVÁ, H., *Výtvarné tvoření : Artefietika pro předškoláky a mladší školáky*. Praha : Univerzita Karlova v Praze - Pedagogická fakulta, 2000. 212 s. ISBN 80-7290-016-1.

SLAVÍK, J., *Umění zářítka, zářítka umění: teorie a praxe artefietiky 1. díl*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2001. 282 s. ISBN 80-7290-066-8

SLAVÍK, J., WAWROSZ, P., *Umění zářítka, zářítka umění : teorie a praxe artefietiky 2.díl*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2004. 303 s. ISBN 80-7290-130-3.

SKALKOVÁ, J., *Obecná didaktika*. Praha : ISV nakladatelství, 1999. 204 s. ISBN 80-85866-33-1.

STADLEROVÁ, H. a kol., *S lehoulinkou: Alternativy přístupu k předškolnímu výtvarnému vyjadřovací prostředku*, Brno:Masarykova univerzita v Brně , 2005. 144 s. ISBN 80-210-3917-5.

SUCHARDA, J., *Island autem o praporečce Islandským vnitrozemím*, Třebíč : vydavatelství Akcent, 2009. 185 s. ISBN 978-80-7268-622-3.

TRPAČKOVÁ, R., *111 námětů pro tvořivou hru dětí*, Praha, vydavatelství Portál, s.r.o., 1998. 136 s. ISBN 80-7178-222-X.

TRPAČKOVÁ-FABRICI, J., *Základy arteterapie*, Praha, Portál, s.r.o., 2008. 176 s. ISBN 978-80-7367-408-3.

ROESELLOVÁ, V., *Články a projekty ve výtvarném výchově*. Praha: SARAH, 1997. 222 s. ISBN 80-902267-2-8.

ROESELVÁ, V., *Nám t ve výtvarné výchov* . Praha, nakladatelství SARAH, 1995. 195s. ISBN 80-902267-4-4.

RUYER, R., *Paradoxy v domí*. Expresivita. Praha. 223 s. Pedagogická fakulta UK 1994.

UřIDIL, J., *áry, klikyháky, pa áci a auta: Výtvarný projev a psychický flivot dít te. 5. dopl.vyd.* Praha : Portál, 2002, ISBN 80-7178-599-7.

VALENTA, J., aj., *Pohledy: projektová metoda ve -kole a za -kolou*. Praha: IPOS ARTAMA, 1993. 61 s. ISBN 80-7068-066-0.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

WIKIPEDIA. *Island*. Wikipedia.cz [online], 24.5.2012. [cit. 2012-06-07]. [Http://cs.wikipedia.org/wiki/Island](http://cs.wikipedia.org/wiki/Island)

V TVI KA, Václav. *Island ó zem ohn i ledu*. Cestovatel.cz [online], 26.11.2009. [cit. 2012-06-07]. [Http://www.cestovatel.cz/clanky/island-zeme-ohne-i-ledu/#](http://www.cestovatel.cz/clanky/island-zeme-ohne-i-ledu/#)

V TVI KA, Václav. *Severní ást Islandu*. Cestovatel.cz [online], 02.12.2009. [cit. 2012-06-07]. [Http://www.cestovatel.cz/clanky/severni-cast-islandu/](http://www.cestovatel.cz/clanky/severni-cast-islandu/)

V TVI KA, Václav. *Severní ást Islandu*. Cestovatel.cz [online], 18.12.2009. [cit. 2012-06-07]. [Http://www.cestovatel.cz/clanky/ledovce-a-gejziry-islandu/](http://www.cestovatel.cz/clanky/ledovce-a-gejziry-islandu/)

KONFUCIUS. *Citáty*. Cituj.cz [online], 7.6.2012. [cit. 2012-06-07]. [Http://cituj.cz/Citaty/kat-159.aspx?pg=3](http://cituj.cz/Citaty/kat-159.aspx?pg=3)

6. SEZNAM OBRÁZK

Obr.1. mapa Evropy s vyzna eným Islandemí í í í í í í í í í í ...í	str.12
Obr.2. mapa Islanduí í í í í í í í í í í í í í	str.13
Obr.3. Reykjavík, hlavní m sto Islandu...í í í í í í í í í í í í í í í ..	str. 13
Obr.4. Hekla, sopka na jihu Islandu..í í í í í ..í í í í í í í í í ..í í í	.str. 14
Obr.5. Vatnajökull, nejv t-í ledovec, pohled z letadla.....	str.14
Obr.6. ledovec Vatnajökullí í í í í í í í í í í í í í	í í í í í í í .str. 15
Obr.7. Jökulsá, jedna z nejv t-ích ek Islanduí í í í í í í í í í í í í í ..	str. 15
Obr.8. Skógafoss í í í í í í í í í í í í í ..í í í í í í í í í í í ..	str. 16
Obr.9. Gullfossí í í í í í í í í .í í í ..í í í í í í í í í í í í í ..í	.str. 16
Obr. 10. Mývatn, jezera v kráterech sopek a ohrazena lávovými polií í í	..str.17
Obr.11. Strokkur, termální gejzírí í í í í í í í .í í í í í ..í í í í í ..í	.str. 17
Obr.12. Termální jezírkoí í í í í í í í í í í í í í í í í .í í í í í í í	str. 17
Obr. 13 - ukázky k nám tu ó St ípky Islandu ó výsledný obrazí í	..í í í í í .str.34
Obr. 14 - ukázky k nám tu ó St ípky Islandu ó d ti p i prácií í .í í í .í í í	.str. 34
Obr. 15 - ukázky k nám tu ó St ípky Islandu ó d ti p i prácií í í .í í í .í í	.str.35
Obr. 16 - ukázky k nám tu ó St ípky Islandu ó výsledný obrazí í í í í í í	str.35
Obr. 17 - ukázky k nám tu ó St ípky Islandu ó výsledný obrazí í í í í í	....str.35
Obr. 18 - ukázky k nám tu ó Ohe a Led ó d ti p i prácií í í í í í í í	..str.37
Obr. 19 - ukázky k nám tu ó Ohe a Led ó výsledný obrazí í í í í í ..í	.....str.38
Obr. 20 - ukázky k nám tu ó Ohe a Led ó výsledný obrazí í í í í í .í í í	.str.38
Obr. 21 - ukázky k nám tuó Vodopád ó výsledný obrazí í í í í í í í í	...str.40
Obr. 22 - ukázky k nám tuó Vodopád ó d ti p i prácií í í í .í í í í í í .í	.str.40
Obr. 23 ó ukázka z knihy ó Mrtvému nofle net ebaí í í í í í í í í í í ..	str.40
Obr. 24 - ukázka k nám tu ó Gejzír ó výsledný kámení í í í í í í í í	.str.42
Obr. 25 - ukázka k nám tu ó Gejzír ó výsledný kámení í í í í í í í í	.str.42
Obr. 26 - ukázka k nám tu ó Gejzír ó výsledný kámení í í í í í í í í	.str.42
Obr. 27 - ukázka k nám tu ó Gejzír ó výsledný kámení í í í ..í í í í í	..str.43
Obr. 28 - ukázka k nám tu ó Gejzír ó d ti p i prácií í í ..í í í í í í	.í str.43
Obr. 29 - ukázka k nám tu ó Rackové ó výsledekí í í í í í í í í í	.str.45
Obr. 30 - ukázka k nám tu ó Rackové ó výsledek ó racek p i letuí í í í	..í í ..str.45

Obr. .31 - ukázka k nám tu ó Rackové ó Papuchálek.í í í í í í í í í í í í	....str.46
Obr. .32 - ukázka k nám tu ó Rackové výsledkí í í í í í í í í í í í í í	str.46
Obr. .33 - ukázka k nám tu ó Tkaní prostírání ó d ti p i prácií .í í í í í í í í	..str.48
Obr. .34 - ukázka k nám tu ó Tkaní prostírání ó výsledné prostíráníí .í í í í í í	str.48
Obr. .35 - ukázka k nám tu ó Tkaní prostírání ó výsledek tkaní z textilních proufk í	.str.49
Obr. .36 - ukázka k nám tu ó Vikingská lo ó d ti p i prácií í í í í í í .í í .í	str.51
Obr. .37 - ukázka k nám tu ó Vikingská lo ó d ti p i prácií í í í í í í í í	..str.51
Obr. .38 - ukázka k nám tu ó Vikingská lo ó výsledná lo í í í í í ...í í í ...	str.52
Obr. .39 - ukázka k nám tu ó Vikingská lo ó Výsledné lod í í ...í í í í í í	str.52
Obr. .40 - ukázka k nám tu ó Islandské zvuky ó d ti p i prácií ..í í í í í í í .í	str.54
Obr. .41 - ukázka k nám tu ó Islandské zvuky ó výsledný obraz...í í í í í í í	.str54
Obr. .42 - ukázka k nám tu ó Islandské zvuky ó d ti p i prácií í í í í í í í ...	str.55
Obr. .43 - ukázka k nám tu ó Islandské zvuky ó výsledný obrazí ..í í í í í í í	.str.55
Obr. .44 - ukázka k nám tu ó Tráva lupou ó d ti s výslednou batikouí í í í í	...str.58
Obr. .45 - ukázka k nám tu ó Tráva lupou ó d ti s výslednou batikouí í í í í	...str.58

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Taťána Volná
Katedra:	Katedra výtvarné výchovy PdF UP Olomouc
Vedoucí práce:	PaedDr. Taťána Trnčíková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2012

Název práce:	VÝTVARNÝ PROJEKT - ISLAND
Název v angličtině :	ART PROJECT - ICELAND
Anotace práce:	Diplomová práce dokumentuje možnosti realizace výtvarného projektu na téma Island.
Klíčová slova:	Island, projektová metoda, artefietika, RVP, akční tvorba.
Anotace v angličtině :	This dissertation adverts to possibilities of realization art project on topic Iceland.
Klíčová slova v angličtině :	Iceland, project teaching, artefiletics, RVP, act art.
Přílohy vázané v práci:	24 s. barevné přílohy z toho: 6 s. o fotografie Islandu 18 s. o d t i p i práci, ukázky prací
Rozsah práce:	40 s. textu, 24 s. barevné přílohy
Jazyk práce:	český jazyk